

БУРГАСКИ РАЙОНЕН СЪД

8000 Бургас, ул. "Александровска" № 101, тел. 878 843;
878 855, факс: 846 160

ДОКЛАД

на Районен съд-гр.Бургас по разгледаните дела за престъпления, свързани с наркотици в периода 2009-09.2012 г.

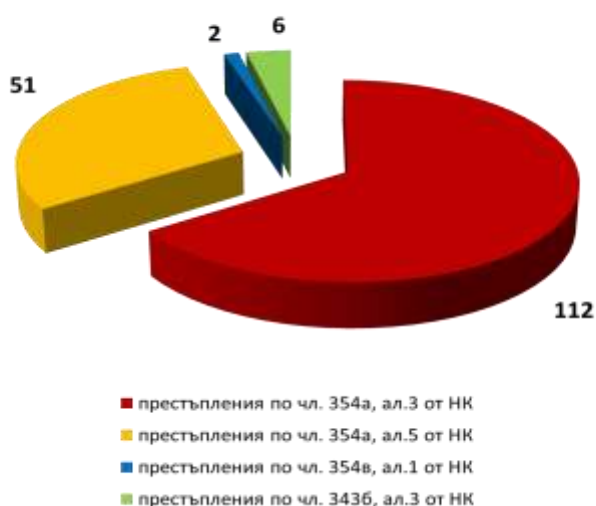
I. Законодателна уредба

До началото на 2009 г. наказателноправната материя, касаеща производството, придобиването, преработката и държането на наркотични вещества и техни аналози бе изцяло в компетентността на окръжните съдилища като първа инстанция. Прехвърлянето на подсъдност на районните съдилища за част от престъпленията, свързани с наркотици, бе осъществено с промените в текстовете на чл. 354 а и чл. 354 в от НК, извършени със ЗИДНК, ДВ, бр. 75 от 12.09.2006 г., последвани от изменения в процесуалната уредба на подсъдността с измененията на чл. 35 ал. 2 от НПК, въведени с ЗИДНК, ДВ, бр. 27 от 10.04.2009 г. От този момент и понастоящем, на районните съдилища като първа инстанция са подсъдни наказателните дела за престъпления по **чл. 354а ал. 3, ал. 4 и ал.5 от НК** - придобиване и държане на наркотични вещества и техни аналози без надлежно разрешение, нарушения на правила за производството, придобиване, пазене, отчитане, отпускане, превозване и пренасяне на наркотични вещества, маловажни случаи на тези деяния, и по **чл. 354в ал. 1 и ал. 5 от НК** - нерегламентирано засяване и отглеждане на растения от опиев мак, кокаинов храст или коноп, и маловажни случаи на това престъпление. Към престъпленията, свързани с наркотици или техни аналози, макар да установява транспортно престъпление, следва да се отнесе и съставът по **чл. 343б ал. 3 от НК** - управление на МПС под въздействието на такива вещества, също подсъдно на районните съдилища.

Очертаният предметен обхват на свързаните с наркотици престъпления предполага анализ на разгледаните от Бургаския районен съд дела по цитираните състави за периода от м. април 2009г. до 30.09.2012 г., с цел извеждане на основните характеристики на тези престъпления и техните автори. За изследвания период от около 3 години и половина, в БРС са разгледани и решени с влезли в сила съдебни актове общо 171 наказателни дела, попадащи в рамките на изследването, по които общо 179 лица са признати за виновни и осъдени, или съответно освободени с налагане на административно наказание на основание чл. 78а НК.

С обвинение по чл. 354а ал. 3 от НК са внесени общо 112 дела, за престъпление по чл. 354а ал. 5 от НК – 51 дела, 2 са делата за престъпления по чл. 354 в ал. 1 от НК. Отделно от тази бройка, 6 са делата, образувани за престъпления по чл. 343б ал. 3 от НК. *(Фигура 1).*

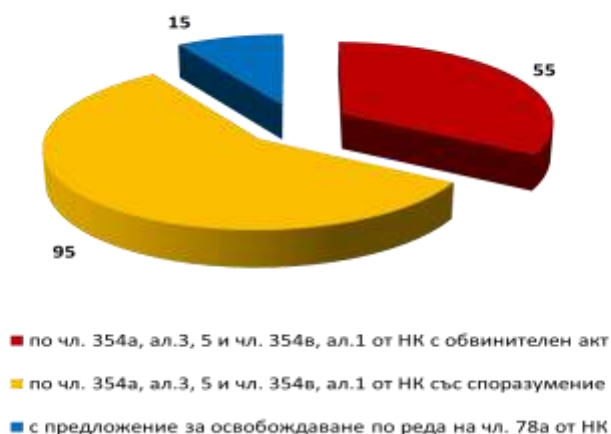
Брой дела по видове престъпления

Фиг. 1

От делата по чл. 354а ал. 3,5 и чл. 354в ал.1 от НК, с обвинителен акт са внесени 55 дела, със споразумение, постигнато след приключване на досъдебното производство - 95 дела, а с предложение за освобождаване по реда на чл. 78а от НК – 15 дела. (Фигура 2)

Брой дела според вида на акта, с който са внесени в съда

Фиг. 2

От делата, внесени с обвинителни актове, 13 са приключили с присъда, със споразумение в съдебната фаза са решени 35 дела, а по 7 дела извършителите са освободени от наказателна отговорност с налагане на административно наказание на основание чл. 78а от НК. За престъпления по чл. 343б ал. 3 от НК са образувани общо 6 дела основно през 2011 и 2012 години, от които две са приключили с присъди, по три са постигнати споразумения в съдебната фаза, а в един случай деецът е освободен на основание чл. 78а от НК с налагане на административно наказание.

Изложените статистически данни дават основание за извод, че делата за престъпления, свързани с наркотици, представляват твърде малка част – едва 4.8% от общия брой на всички наказателните дела, образувани в БРС в изследвания период от

време за предвидени в НК престъпления. Очевидна и устойчива е тенденцията, преобладаващият брой дела (57.6%) да се внасят със споразумения, постигнати при действията на прокурора след приключване на разследването. Наред с това, при повече от половината дела, внесени с обвинителни актове (63.6 %), в съдебната фаза на процеса се постигат споразумения между страните по реда на чл. 384 ал. 1 от НК.

Общият брой на делата за престъпления по чл. 354а и чл. 354в от НК бележи ръст през 2012 г., като през 2009 г. делата са общо 38 (4.3% от общия брой дела за престъпления по НК), през 2010 г.- 41 (5.8 %), през 2011 г.-30 (3.6 %), а приключените през първите девет месеца на 2012 г. са общо 56 дела (5.6%).(Фигура 3)

Фиг. 3

II. Структура, особености и динамика на престъпленията

Въз основа на огласената статистика и наличните по отделните дела доказателствени материали, се установяват някои характерни особености относно престъпните деяния и техния предмет.

За изследвания период делата, по които има обвинение за повече от едно престъпление по чл. 354а, чл. 354в или чл. 343б ал. 3 от НК, са общо 15 броя (9.1 %), 9 от които са образувани и свършени през 2012 г. Делата, по които е установено придобиване, държане, засаждане или отглеждане на повече от един вид наркотично вещество са общо 33 броя (20 %) за периода, а делата, по които са повдигнати обвинения за престъпления, извършени в съучастие от две и повече лица, са общо 5 (3 %). Изглежда, свързаните с наркотици престъпления са в известен смисъл „самотни престъпления”, доколкото при тях съучастие е рядко изключение, но в същото време при 1/5 от делата е установено едновременно държане на различни по вид и количество наркотични вещества.

Касателно вида и количеството на наркотичните вещества и техните анализи анализът сочи, че предметът на престъпленията по разгледаните от БРС дела включва следните забранени вещества: коноп (по 100 дела, или 60.6%), амфетамини, включително техни соли и деривати (по 37 дела, или 22.4%), метаамфетамини, включително техни соли и деривати (по 18 дела, или 11%), хероин (по 44 дела, или 26.7%), кокаин (по 4 дела, или 2.4%), хашиш (по 2 дела, или 1.2%), медикаменти и други психоактивни химически съединения – диазепам, ревотрил, хлорфенил пиперазин и др. (по 1 дело-0.6%) и халюциногенни гъби (по 1 дело – 0.6%). (Фигура 4)

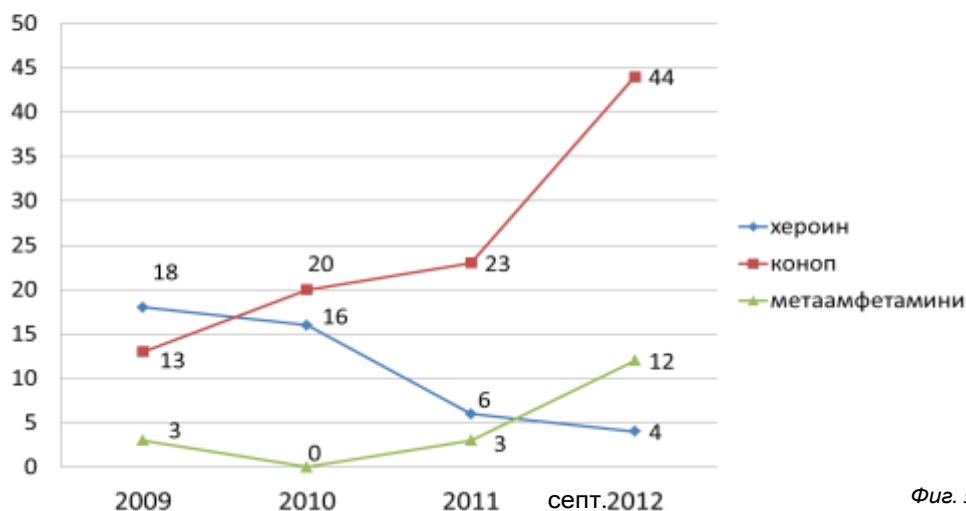
Сборът на процентите надвишава 100, тъй като по част от делата е установено държането на два или повече различни вида наркотици. Отчитането на броя на делата по видове забранени вещества води до констатация за постоянен много нисък брой дела с предмет държане на кокаин, хашиш, медикаменти и други психоактивни вещества, и халюциногенни гъби (общо 8 случая за целия период и всички дела).

Фиг. 4

Динамика безспорно е налице при други видове наркотици. Съществено намалява броят дела с предмет държане на хероин (от 18 случая през 2009 г. до 4 случая през 2012 г.), относително висок и устойчив ръст бележат делата с предмет държане на амфетамини, драстично нарастват случаите на държане на коноп (от 13 случая през 2009 г. до 44 случая през 2012 г.), и на вещества от групата на метаамфетамините (от 3 случая през 2009 г. до 12 случая през 2012 г.). (Фигура 5)

Динамика в разпространението на различните видове наркотици, отразена в броя на разгледаните дела

Фиг. 5

Констатираните колебания и промени при отделните видове наркотични видове косвено свидетелстват за размествания в тяхното пазарно предлагане, разпространение, доставка и цени. Специално по отношение ръста в броя дела с предмет вещества от групата на метаамфетамините и техните производни, в Бургаския съдебен регион очевидно намират отражение тенденции, аналогични с доминиращите в момента в страните от Западна Европа тенденции. По данни на Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманите, Комисариата по вътрешни работи на ЕС и Европол, през 2010 г. са били открити 41 нови вида синтетични наркотици, а през 2011 година - 39 нови вида синтетични наркотици. Пазарното промотиране на нови синтетични наркотици, включително такива, изготвени от съставки извън забранителния списък към ЗКНВП, вероятно ще продължи и ще се разраства и в България, включително чрез все по-широкото им предлагане по интернет в онлайн магазини.

По делата са установени най-големи единични държани количества от различните видове наркотици и техни аналози в следния порядък: **коноп** - 1 171.340 гр., **амфетамини (включително техни соли и деривати)** - 149.300 гр., **метаамфетамини (включително техни соли и деривати)** – 25.351 гр., **хероин** – 40.820 гр., **кокаин** - 3.217 гр., **хашиш** – 1.622 гр., **медикаменти и други психоактивни химически съединения (дiazepam, ревоотрил, хлорфенил пиперазин и др.)** – 6.822 гр., и **халюциногенни гъби** – 1.115 гр. Сред изследваните дела е налице случай, в който подсъдимият е закупил наркотично вещество от магазин в КК „Слънчев бряг”, където знаел, че се предлагат различни видове наркотици, камуфлирани като екзотични чайове и билки от Индия, Китай и Африка. По 4 дела се установява доставка или опит за доставка на наркотични вещества на лишени от свобода в Затвора-гр. Бургас, като във всички тези случаи само приносителите на наркотиците са били обвинени и впоследствие осъдени. Налице е 1 дело, по което извършителят е наел от различни лица няколко отделни апартамента в централната част на гр. Бургас, и в тези имоти е организирал засяването и отглеждането на конопени растения в условия, близки до лабораторните - с помощта на значителен брой уреди, контролиращи температура, осветеност, влага, осигуряващи регулярното и дозирано поливане на

насажденията без необходимост от непрекъснато човешко присъствие. Разгледано е 1 дело, по което след контакти по интернет и поръчка по телефона, наркотичното вещество е изпратено от гр.Петрич на подсъдимия в гр.Бургас с пощенска пратка.

В нито един от престъпните състави, подсъдни на районните съдилища, специалната цел „разпространение” не е предвидена като елемент от субективната страна на престъплението. Въпреки това, извлечените от делата фактически данни относно максималните единични количества наркотик и установените начини на организация и разпределение на ролите при снабдяването и държането на наркотици, обосновават заключение, че конкретни деяния, квалифицирани като престъпления по чл. 354а ал. 3 НК или съответно по чл. 354в ал. 1 от НК, надхвърлят простото придобиване и държане на наркотици, или съответно засаждане и отглеждане на наркотични растения. Налице са случаи, при които извършителят държи голямо количество наркотично вещество, надхвърлящо многократно собствените му възможности да го консумира лично дори за продължителен период от време. В други случаи деецът държи едновременно на едно или на различни места няколко различни вида наркотик (в това число множеството документирани в делата случаи, когато наркотикът е предварително претеглен, разпределен, дозиран и поставен в отделни единични опаковки), а в трета група случаи е установено наличие на специална организация за придобиване и съхранение на наркотици, било чрез няколко лица, изпълняващи различни функции в тази дейност – дистанционни поръчки, доставка чрез куриер или по пощата, или предлагане в търговски обект за продажба на наркотици, на които е придаден вид на други стоки. В отбелязаните групи случаи е трудно да се приеме, че деецът върши само държане, или върши просто отглеждане на наркотични растения, без да има цел да разпространява наркотици, при установено голямо количество или разнообразие от различни видове вещества, когато веществата са опаковани в отделни дози, или са засети или отглеждат десетки или стотици отделни наркотични растения. Изглежда разумно и навременно да се инициира обсъждане и оценка на експертно и законодателно ниво за необходимостта от промяна в правната уредба на съставите по чл. 354 ал. 3 и чл. 354в ал.1 от НК. Възможна насока за промяна би могла да е идеята, в закона изрично да се предвиди, че при случаи като конкретно посочените по-горе, придобиването или държането на наркотици, респективно засяването или отглеждането на наркотични растения е с цел тяхното разпространение. Друга възможна алтернатива е, без да се привнася допълнителния елемент „Цел за разпространение”, към основните текстове по чл. 354а ал. 3 и по чл. 354в ал.1 от НК да се предвидят квалифицирани състави, където при описаните обстоятелства-голямо количество наркотик, или няколко различни вида наркотик, или съответно откриване на наркотиците в единични търговски разфасовки, да се увеличи предвиденото наказание. Предлагаият допълнителен квалифициращ критерий е изцяло обективен, извлича се и се преценява на базата на събраните доказателства относно вида, броя, количеството на наркотичните вещества и организацията по тяхното придобиване, държане, засаждане и отглеждане. С промяна в казания смисъл става възможно да се постигне диференциация на наказателната отговорност, с оглед по-високата обществена опасност на деянията, целящи разпространение на наркотици. Едновременно с това, органите на досъдебното производство и съдът биха били облекчени при дейността по оценката на доказателствата и правното квалифициране на престъплението.

III. Характерни особености на лица – извършители на престъпления, свързани с наркотици

Множество важни въпроси възникват във връзка с лицата, извършили престъпления от разглежданите видове. Поначало НПК задължава прокурора и съда да събират и изследват доказателства не само относно деянието и обстоятелствата на неговото извършване, но и за личността, характеровите особености, произхода,

образованието, социалната среда, трудовата активност, здравния, семеен и имуществен статус на извършителите на престъпления, с цел тези данни да послужат най-вече при избора и персонализацията на адекватно и справедливо наказание. Дори при най-добросъвестно изпълнение на тези задължения, съдебният състав по кое да е конкретно дело обективно не е в състояние да си състави генерална представа само от материалите по това дело за обобщения профил на лицата, извършващи престъпления, свързани с наркотици. Вероятно поради липса на такава обща представа, групите лица, рискови да извършат свързани с наркотици престъпления, остават някак встрани от фокуса на наказателните производства, а техните характерни групови белези остават неизвестни и не се отчитат от органите, ангажирани с разкриването, разследването и наказването на този вид престъпления.

За целите на настоящото изследване бяха проверени всички разгледани от съда дела за престъпления по **чл. 354а ал. 3 и ал.5 от НК**, по **чл. 354в ал. 1 от НК** и по **чл. 343б ал. 3 от НК**. От всяко дело бяха извлечени всички налични данни относно пола, възрастта, етническата принадлежност, образованието, съдебното минало, трудовата ангажираност, употребата или пристрастяването към наркотични вещества, както и данни относно източници за снабдяване с такива вещества.

От признатите за виновни и съответно санкционирани по всички дела общо 179 лица, 170 са пълнолетни, а 9 са непълнолетни. Най-младият извършител е на 16 години, а най-възрастният – на 48 години. Средната възраст на извършителите по изследваната група дела е 32 години. Мъжете са общо 167, жените – 12. Общо 177 лица са български граждани, от тях 175 са етнически българи, двама са заявили себе си като етнически турци, 1 лице е гражданин на Украйна, и 1 лице е гражданин на държавата Израел. 31.8% (57 лица) са с основно образование, 59.2% (106 лица) са със средно образование, 3.9% (7 лица) имат висше образование, 2.8% (5 лица) са с начално образование, и 1 лице е неграмотно. Към момента на разглеждане на делата от съда, 9 лица са били ученици, а 11 лица-студенти. Трудово ангажираните лица са 50 (27.9%), не работят 124 лица (69.3%), а за останалите 2.8% от лицата липсват данни. Осъждани са били 80 лица (44.6%), неосъждани са останалите 99 лица (55.4%). От осъжданите 80 лица, 4% (5 лица) са били вече осъждани за същите по вид престъпления. По отношение личната употреба или зависимост от наркотични вещества, общо 52 лица (29%) са признали, че периодично употребяват наркотици, 19 лица (10.6%) са определили себе си като наркозависими, 8 лица (4.5%) са посочили, че пласират наркотици, а останалите 100 лица (55.8%) са отказали да говорят по тези въпроси. Относно местата, начините и субектите, чрез които подсъдимите се снабдяват с наркотични вещества, 54.8% (98 лица) отказват изобщо информация, 13.9% (25 лица) споделят, че са купили наркотиците от познат доставчик, 23.5% (42 лица) са се снабдили от непознат дилър, а 7.8% (14 лица) са съобщили, че лично са засяли и отгледали, или съответно лично са набрали растения от рода на конопа.

При тези фактически данни опитахме да очертаем част от обективните характеристики на извършителя на престъпление, свързано с наркотици. В общия случай, този извършител се оказва почти изключително индивид от мъжки пол на възраст около 32 години, с български етнически произход, български гражданин, в преобладаващия брой случаи със средно образование, неосъждан, не работи. Прави впечатление, че от започване до приключване на наказателното производство с влязъл в сила съдебен акт, повече от половината извършители не съобщили никаква информация по въпросите, дали лично употребяват наркотици, пристрастени ли са към тях, разпространяват ли ги, как, откъде и от кого се снабдяват с тези вещества. Онези общо 77 лица, които все пак са дали детайли относно личната употреба или пристрастеност към наркотици, и онези 81 лица, които са посочили начина, по който са придобили наркотични вещества, без изключения са сторили това в първоначалния момент след разкриване на престъплението, преди още да е образувано досъдебното

производство. Данни по тези въпроси обичайно се съдържат в извънпроцесуални писмени материали, налични в досъдебните производства – най-често докладни записки или рапорти от полицейските служители, установили престъплението, или саморъчни обяснения на самите извършители, преди да са привлечени в качеството на обвиняеми. Обратна зависимост е налице след привличане на лицата в качеството на обвиняеми. След предявяване на обвинението, над 85% от лицата, предоставили преди това извънпроцесуална информация относно личната употреба, пристрастеност и снабдяването си с наркотици, отказват да повторят тези данни в обясненията си като обвиняеми или подсъдими. Дали отказът за споделяне на такава информация след повдигане на обвинението се дължи на страх, неудобство или други причини не е възможно да се установи от наличните по делата материали. Вероятно е обаче да съществува причинно-следствена връзка между нежеланието на повечето извършители да говорят за употребата и снабдяването с наркотици, от една страна, и приключването на около 80% от всички дела за такива престъпления със споразумения по чл. 381 или чл. 384 от НПК. Провеждането по делата на съдебно следствие по общия ред би могло да обезпечи в голяма степен събирането и проверката на годни доказателства, касаещи употребата, зависимостта и снабдяването на подсъдимите с наркотици, но приложеният в огромния брой случаи специален ред за решаване на делата със споразумение изначално изключва провеждането на съдебно следствие, а оттам и надлежното събиране на такива данни.

Настоящият доклад анализира и обобщава делата за престъпления по **чл. 354а ал. 3 и ал.5 от НК**, по **чл. 354в ал. 1 от НК** и по **чл. 343б ал. 3 от НК**, разгледани само от Бургаският районен съд, и само за периода от април 2009 до м. септември 2012 г, поради което не претендира за изчерпателност, всеобхватност и окончателност. Въпреки обективните му ограничения, изследването притежава същественото предимство да съдържа история – установени и доказани факти за реални хора и за извършените от тях престъпления, които са намерили по един или друг начин разрешение в съда. Предложените статистически данни и обосноваването на тях изводи представят в обобщен план особеностите на извършването в Бургаския съдебен регион престъпления, свързани с наркотици, настоящите и вероятните тенденции при тези престъпления. Бе показано как извършителите на тези престъпления могат да бъдат идентифицирани чрез различни критерии, разкриващи техни обективни качества и характеристики, което създава възможност тези лица да бъдат възприети като рискова група, или групи, спрямо които да бъдат предприети адекватни действия за проучване и превенция. Несъмнено, хората, които употребяват наркотици и са развили зависимост към тях, по дефиниция са много вероятни извършители на престъпления от изследвания вид. Много от тях, изпитващи недостиг на пари, са потенциални извършители и на други посегателства, за да финансират зависимостта си. Следва обаче да се отчита, че наркозависимите лица са и жертви на наркотиците. Наред с отговорността за извършените престъпления, те се нуждаят от превенция, квалифицирана експертна помощ и подкрепа за преодоляване на зависимостта, в което именно се състои съществената част от противодействието от страна на държавата и обществото на разпространението и употребата на наркотици.

СВЕТЛИН ИВАНОВ
ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ
ЗАМЕСТНИК НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ РЪКОВОДИТЕЛ
РАЙОНЕН СЪД - БУРГАС